

Osebnе zadeve

—i Napredovali so v V. skupino sres. š. nadzorniki: Cepuder Leon, Gselman Božidar, Drnovšek Fran, Zahraštink Vinko in Močnik Peter.

—i Napredovali so učitelji (ice) v V. skupino: Zupančič Ivan iz Preserja, Polak Janko iz Ljubljane, Pavlica Ulrik iz Ljubljane, Majšel Josipina iz Rogaske Slatine, Smajnek Ivan iz St. Vida in Dular Marija iz Hajdeku. — V IX. skupino: Zunič Stefanija iz Trboj.

Učiteljski pravnik

PRAVICE IN DOLŽNOSTI STARŠEV PRI VZGOJI OTROK V NARODNIH ŠOLAH.

Pod navedenim naslovom prinaša »Slov. gospodar« od 9. avgusta 1933 v prilogi »Za gospodarje« med drugim v interpretaciji zakona o narodnih šolah nastopno:

»Poslovodja krajevnega šolskega odbora je redno šolski upravitelj, ako ni bil izvoljen za predsednika, ako ni šolski odbor na sedežu občine. Poslovodja sestavlja zapisnike odbovskih sej, poročila, vloge itd.; vodi dopisovanje, pomaga predsedniku šolskega odbora in hrani odborov arhiv. Za to delovanje dobi lahko poslovodja nagrado, ki jo je določiti v šolskem proračunu; po našem mnenju ne bo treba dajati nobene posebne nagrade, ker je ta po zakonu določena in predvidena dolžnost, za kar dobi vsak upravitelj že plačo, kakor tudi stanovanje in kurivo. Nagrade se pa dajejo le tedaj, ako kdo prostovoljno kaj izvrši, ali sicer ni za svoje delo že drugače primerno in dovolj plačan.«

Navedeno tolmačenje § 132. zakona o narodnih šolah je pogrešno. Šolskemu upravitelju pripada po § 84. zakona o narodnih šolah, kakor vsemu ostalemu učiteljsstvu, naravno stanovanje ali stanarina in na deželi tudi kurivo.

Zato spada naravno stanovanje odnosno stanarina in kurivo k zakonitim službenim prejemkom, katere prejema po zakonu vsak učitelj, odnosno učiteljica narodnih šol. Ta zakoniti službeni prejemki je ukinjen s fin. zakonom za l. 1933/34. v § 30., le učiteljicam, poročenim z neučitelji, zakonskim učiteljskim parom pa daje pravico le na eno stanarino. Jasno je tedaj, da ni smatrati naravnega stanovanja odnosno stanarine in kuriva za plačilo šolskemu upravitelju, ki ima po zakonu o narodnih šolah opravljati vse poslovodje krajevnega šolskega odbora. Ker vrši poslovodja krajevnega šolskega odbora vse administrativne posle v področju šolske občine in skrbi za inventar, šolska poslopja in ostalo šolsko premoženje, da se isto upravlja brez škode za lastnino, to je šolsko občino, je le v interesu krajevnega šolskega odbora, da prizna poslovodji za ta odgovorni in vestno vršeni posel primerno priznanje, kar je predvidi tudi zakonodajalec v § 132. zak. o nar. šolah s tem, da odreja za poslovodjo nagrado, določeno s šolskim proračunom.

DRAGINJSKE DOKLADE DRŽ. UPOKOJENCEV — DOLOČITEV DOHODKA OD POSLOPIJ.

Obči oddelek ministrstva za finance je pod svojo štev. 36.034/1 od 25. avgusta 1933 izdal na podlagi čl. 32. uredbе o drag. dokladah drž. upokojencev od 14. marca 1932, št. 11330/I naslednje uradno in obvezno

pojasnilo:

Kadar se ob presoji, če pripada upokojencu osebna oz. rodbinska draginjska doklada navzlic nekim dohodkom od hišne posesti v smislu čl. 25. in 27. cit. uredbе (oz. v smislu lit. c) čl. 17. in lit. e) čl. 20. iste uredbе, mora določiti čisti mesečni dohodek od poslopij, se ta ugotovitev izvrši tako-le:

1. od kosmatega zneska dejanskih najemnin in od ocenjene najemnine za stanovanje, v katerem upokojenec (oz. njegova žena ali otrok) stanuje, se odbije odstotek, določen s čl. 36. zakona o nep. davkih in kritje stroškov za vzdrževanje, upravo in amortizacijo poslopij;

2. tako določeni znesek se nato zmanjša za vsoto kosmato ocenjene najemnine za stanovanje, katero uporablja upokojenec sam (oz. žena ali otrok);

3. od tega zneska se odbije še skupna vsota javnih davščin, katere se plačujejo od dejanskih in od ocenjene najemnine.

Razlika, ki ostane po taki izračunih, tvori čisti dohodek od poslopij, katerega je treba upoštevati pri odločanju o pravicah do osebne in rodbinske draginjske doklade drž. upokojencev.

Po prednjem navodilu, s katerim se strinja tudi glavna kontrola (po odločbi splošne seje od 11. avgusta 1933, št. 89.758) se bo v bodoče postopalo pri ocenitvi čistega dohodka od poslopij drž. upokojencev, kadar gre za vprašanje pripadnosti drag. doklad in to osebnih kakor tudi rodbinskih doklad za ženo oz. otroke upokojenca.

Naša gospodarska organizacija

— Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz za julij, avgust in september 1933. Darila: Učit. društvo Slov. Bistrica 100 Din; namesto venca na grob tov. A. Farčnika so darovali A. Reher, I. Lovše, Fr. Rošker, A. Hren; upokojeno učiteljsko v Mariboru 450 Din ter učiteljsko šole na Teznu 80 Din; maturanti mariborskega učiteljskega iz l. 1895, o priliki obletnice v Rog. Slatini 200 Din; učit. društvo Murska Sobota 500 Din; UGP od čistega dohodka 5207,35 Din; A. Hren v spomin umrli-ma tovarišema Tomu Petrovcu in sošolcu Jo-

sipu Rošu 100 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — Gospodarska podjetja: zemljevidi 14.300 Din, slike 2460 Din, grb 75 Din.

Mladinska matica

S 4. seje 27. sept. 1933.

1. Napravi se vloga na kr. bansko upravo, da se priporoči »Naš rod« po šolah!
2. JUU v Beogradu je odkupila za »Jugoslovenec« klišee »Brkonje Čeljustnika« od Mladinske matice.
3. Prečitali in odobrili sta se okrožnici glede nabiranja naročnikov za »Naš rod« in publikacije, kakor tudi glede razprodaje zaloge knjig po znižanih cenah.

»Naš rod« bo letos še zanimivejši kot lani. Bogato ilustriran bo. Vsaka številka bo imela glasbeno prilogo. Milko Bambič izdela za vsako številko novo naslovno stran. Za one, ki pravilno rešijo uganke in bodo izžrebani, bodo razpisane bogate nagrade v vrednosti par tisoč dinarjev. Pravico do teh nagrad bodo imeli seveda samo naročniki. Vsak učenec bi moral postati naš naročnik!

Znižanje cen pri naši zalogi so pozdravili vsi z velikim zadovoljstvom. Uprava že dobiva prva naročila. Samo ena šola (Lokovica pri Prevaljah) je naročila 99 knjig.

Vse knjige naše zaloge smo pocenili za 25—50%. Posamezne številke nekompletnih letnikov »Našega roda« pa oddajamo po 20 par.

—mm Prihajati so začela naročila za »Naš rod«. Potreba po dobrem čitju je danes mnogo večja kot kdaj prej. S kakšno nestrpnostjo pričakujejo po šolah »Naš rod«! Posebno tam, kjer so naročeni nanj že več let zaporedoma in jim je list že dober prijatelj, ki ga ne morejo več pogrešati. Tudi kriza ne vpliva tako na število naročnikov kot bi si kdo mislil. Mnogo je odvisno od poverjenika in učitelja. Kjer je učitelj sam navdušen za naše publikacije, tam število naročnikov ne pada. Številke govore jasno! Naši učitelji pa so na mestu. Število naročnikov, kot vse kaže, letos ne pade, temveč poraste. Prve številke vsaj tako govore.

Kaj dobijo naši naročniki letos za 2250 Din.

1. Cel letnik »Našega roda«.
2. Bevkovo zanimivo povest.
3. Kresnice VII.
4. Kardeljevo: Potovanje skozi čas.
5. Slikanico v barvah ali bogato ilustrirano pravljico za naše najmlajše.

—mm Prva naročila za »Naš rod«:

Šola	letos	lani
Poljane nad Skofjo Loko	23	13
Sinji vrh	3	2
Trbovlje - Vode, dekliska o. š.	71	76
Log. p. Brezovica	23	30
Svetinje, p. Ivanjkovci	12	7
Grahovo	42	36
II. razred deške vадnice	21	16
Ščavnica	9	7
Smartno v Slov. gor.	9	10
Brezno ob Dravi	4	4
Cajnarji	22	18

Skupaj: 239 219

LOVCI NA MIKROBE.

Po raznih virih sestavila Marija Kmetova. Knjižnica Mladinske matice 22.

Marija Kmetova se je opogumila in izpolnila s to knjigo vrzel ne samo v mladinski ampak v vsej naši poljudno znanstveni literaturi. Knjigo sem prečital z zanimanjem in z veseljem, saj je v njej podano na priprisan način življenje mož, pri nas še tako malo poznanih; in življenje drobnega nevidnega sveta, ki so ga ti možje s tolikim trudom in z nevarnostjo za lastno življenje odkrivali, ti lovci, ki niso po sili svoje genialnosti nič manjši od poznanih vojskovodij, od katerih smo morali toliko poslušati v šolah, po plemenitosti svoje duše pa večji od njih, kajti odkrivali so vzroke, radi katerih je moralo umreti milijone ljudi in pokazali sredstva, s katerimi je mogoče mnogo teh vzrokov preprečiti. Saj so popisani v tej knjigi Lazear, Carrol, Cooke, Folk, Kisen, Moran, ki so zastavili svoje življenje v prosep znanosti in lajšanje gorja človeštva. In drugi, ki se niso zbal posmeha, ne truda, ne dolgih poti. S te strani prikazana bo knjiga blagodejno vplivala na mlade duše in jih učila plemenitosti in požrtvovanja. Pa tudi po svoji snovi jim bo zanimiva, zlasti če jih bo s to knjigo v roki učitelj, učiteljica navajala v čudovito življenje drobnega sveta. Kjer imajo v šoli mikroskop, bo lahko samo drobna kapljica iz vaške luže pritegnila razred v živahno pozornost. Ta knjiga ni važna samo za šolsko mladino, ampak jo bodo z zanimanjem čitali tudi njihovi starši, saj je bila tudi pre mnogim izmed njih nepoznana, ali vsaj ne jasna ta snov, ki se jim bo razodela iz te knjige. Mnogo jih je še, ki smatrajo cepljenje za hokus-pokus, ali pa vsaj ne vedo, kaj je bistvo cepjenja. Iz te knjige jim bo marsikaj postalo jasnejše. Znanje o teh osnovnih stvareh pa je prvi korak v higieno. Knjiga je pisana zelo poljudno, za otroke kolikor mogoče živahno. Mislim, da ne bo delala za razumevanje težav nikomur, razen najmlajšim. Tam pa naj priskoči na pomoč učitelj, učiteljica. Rad bi, da bi izšla v Mladinski matici še marsikatera knjiga iz prirode. Biologija nam je odkrila toliko čudovitih stvari iz življenja rastlin in v rastlin, živalic in živali od prvih početkov do danes. Pripovedujte otrokom in samim sebi o njem! Priroda je dom, v katerem se vrtimo vse življenje. Zakaj bi ga ne poznali. B. Magajna.

Učiteljski pevski zbor JUU

Koncert je pred durmi! Predzadnji pevski tečaj bo 12., 13. in 14. oktobra ob 9. uri v Glasbeni matici.

Tov. pevce (ke) prosimo, da se tečaja udeležijo točno ob napovedani uri, ker se bomo takoj razdelili po posameznih glasovih. Študiral bomo Gallusovo Metetto, pri kateri je potrebna popolna zasedba glasov že pri vajah. Ker pa v Gl. matici ni dovolj prostora na razpogo, bomo preskrbeli za študiranje nekaterih glasov pevške lokale drugod.

Od nas samih je odvisen moralen uspeh prihodnjega koncerta. Ta koncert mora pokazati glasbeni publiko, da Učit. pevski zbor napreduje. — Zato prosimo še enkrat za točnost.

Pri objavi članstva v zadnji števi »Učit. tovariša« se je vrnila neljuba pomota, katero danes popravljamo. Med soprani je izostalo ime pevke Košar Ive.

Tov. pevci in pevke, kateri rabijo prenočišče, naj to javijo odboru.

Tovariše šolske upravitelje prosimo, naj dovolijo članom Učitelj. pev. zbora poset pevskih tečajev. Članstvo naj se pri svojih upraviteljskih sklicu na odlok kraljevske banske uprave IV. No. 18948/1 in na odloka ministrstva prosvete ON br. 30780 z dne 2. VI. 1925 in ON br. 32398 z dne 18. XI. 1926.

Šolski radio

NAGOVOR PREDSEDNIKA ŠOLSKEGA RADIA G. PROF. LEOP. ANDREE-A ob otvoritvi letošnjega šolskega radia v torek 3. oktobra t. l.

Dragi učenci in učenke! — Cenjeno občinstvo!

Danes se pričena tretje leto našega šolskega radia. Pred nekaj dnevi še nismo vedeli, kaj bo letos s šolskim radijem in lanske šolsko leto smo bili ves čas v hudi krizi, a vendar smo prebili — upam; — ne samo krizo, temveč tudi vse početne težkoče našega šolskega radia. Radio spada v vsako moderno šolo! Šolski radio mora napredovati in se razvijati, ne sme pa prenehati.

Zahvaljujem se kr. banski upravi, da nam je v svoji uvidevnosti nakazala podporo in omogočila s tem našo današnjo otvoritev. Nisem prijatelj praznih besed. Zato se ne zahvaljujmo z besedami, temveč pokažimo v dejanjih, da smo vredni naklonjenosti kr. banske uprave!

Naš odbor bo gotovo vršil svojo nalogo, kakor jo je tudi do sedaj, pričakuje pa podporo od tebe, draga mladina, in od vsega cenjenega učiteljsva.

Kako naj nas podpira mladina? Mladina, poslušaj rada oddaje našega šolskega radia! — Po enkrat na mesec odgovarjamo na dopise učencev. Učenci in učenke! Dopisujte naše-mu odboru! Pišite mu o vsem, kar vas zanima v naših oddajah, kaj vam ugaja, in opišite vse, kar se je pri vas zgodilo in bi utegnili zanimati vaše prijatelje drugod!

Šole v razdalji 10 km od Domžal opozarjam na detektorske aparate, ki jih učenci lahko sami naredijo in poslušajo na nje program naše domače postaje doma. Učenci, prosite gospoda učitelja, da vas pouči, kako se sestavi detektorski aparat! Ta aparat je tako enostaven in poceni, da ne sme manjkati v nobeni hiši v bližnji in tudi daljnji okolici od Domžal. Z majhnimi stroški si lahko preskrbite veliko zabavnega in poučnega.

Cenjeno učiteljsvo prosim, da opozori mladino na detektorske aparate, ki sem jih opisal v »Učiteljski prosveti« od 30. junija 1932. leta, in ji pri sestavi aparata pomaga. Opozarjam, da je treba detektorski aparat najaviti najbližji pošti in plačati od njega mesečno naročnino.

Vljudo prosim vse naše učiteljsvo, naj podpira vsestransko naš odbor. — V čem obstoja ta podpora? Učitelj sodeluj v šolskem radiu s članki v »Učiteljskem tovarišu«, z dopisi na naš odbor in s predavanjem ali razgovorom na učiteljskih sreskih zborovanjih. Učitelji-radioamaterji, organizirajte se!

Učitelj naj povabi na poslušanje kmetijskih, higienskih in drugih važnih predavanj

Inozemsko šolstvo in učiteljsvo

OSNOVNO ŠOLSTVO V U. S. A. V ŠTEVILKAH.

Šolstvo v U. S. A. je urejeno po sledečem principu: Otroški vrtec — 8 letna osnovna šola — po končani osnovni šoli nore učence preiti v 4 letno višjo šolo (High-Schools) za to v 4 letni Coleg in iz tega 4 leta univerze.

Statistika osnovnega šolstva v U. S. A. iz l. 1929/30. kaže naslednje številke: Javnih osnovnih šol je bilo 238.306, a privatnih 9.275. V vseh teh šolah je bilo: v javnih, 20.555.150 otrok, a v privatnih 2.255.430 otrok. Na javnih osnovnih šolah je bilo 67.239 učiteljev in 573.718 učiteljic, a na privatnih osnovnih šolah je bilo 1.466 učiteljev in 60.101 učiteljica. Vsega učiteljsva na osnovnih šolah v Ameriki je torej 702.524.

Na vsako učno moč v osnovnih šolah v U. S. A. pride 37 učencev.

KAKO ŽIVI UČITELJ NA POLJSKEM.

V letošnjem šolskem letu je prenehalo poljsko prosvetno ministrstvo nastavljeni učiteljske novice, pa tudi mesta obolevih ali odsotnih učiteljev se ne izpolnijo. Zato morajo tamkajšnji tovariši suprirati po več ur na teden in so s tem delom prezaposleni. Mnogo ur pa odpade tudi zaradi tega, ker je premalo učiteljskih moči v službi. Jasno je, da so otroci, ki posejajo razrede brez stalnega učitelja, sila oškodovani in prikrajšani na

svoje vaščane v šolo. Šolski radio-aparat je treba dobro izrabiti in dati na razpolago ljudski izobrazbi — ljudski univerzi.

Nadalje prošim cenjeno učiteljsvo, naj se javi k udeležbi v strokovnih svetih, da končno izgradimo nekaj vzornega v našem šolskem radiu. Te oglase smo že nekajkrat objavili in jih bomo še ponovili.

Vsaka oddaja našega šolskega radia stane 440 Din. To je lep denar, ki ne sme biti zavržen, temveč mora nositi dobre obresti.

Zahvaljujem se vodstvu »Radia-Ljubljana« za velikodušno podporo našega šolskega radia in ga zagotavljam, da ne bodo njegovi izdatki zastojni, saj služijo oddaje šolskega radia vzgoji, napredku, izobrazbi in blagostanju naše ožje domovine in s tem tudi vse naše države.

Na delo torej! Vabljeni ste vsi, mladina in vse naše učiteljsvo.

II. teden. V torek, dne 10. oktobra bo obravnaval g. Miroslav Zor temo »Povodenje po sledečem razporedu: Po katerih krajih dravske banovine so bile zadnje poplave. Meteorološki vzroki poplav. »Oblak se je odtrgal.« Vzroki poplav na kraškem svetu. Škoda, ki jo povzročijo poplave. Pomagajmo poplavljenecem. — Pripravite zemljevide slovenskega ozemlja in pokažite med predavanjem kraje in vode, ki jih bo predavatelj imenoval.

V petek 13. oktobra bo predaval g. prof. Petkovšek: »O varstvu živalie.

Stanovska organizacija JUU iz društev:

— JUU SRESKO DRUŠTVO LOGATEC bo imelo svoj redni letni občni zbor v osnovni šoli na Rakeku dne 14. oktobra 1933 ob pol 9. uri.

Na dnevnem redu so poročila vseh društvenih funkcionarjev, dalje poročila o obeh skupščinah in o zboru predsednikov v Celju dne 24. septembra. V sporazumu s sreskim kmetijskim referentom določimo delovni program za tek. šol. leto. Ob 8. uri je kratka odborova seja. — Predsednik.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA, ZAH. DEL bo zborovalo dne 21. oktobra 1933 ob pol 9. uri v Ljubljani v telovadnici nar. šole na Grabnu s sledečim dnevnim redom: Poročilo o drž. in banovinski skupščini. Račun in proračun. Razno.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA, VZH. DEL zboruje v soboto, dne 14. oktobra t. l. ob 9. uri v osnovni šoli v Mostah s sledečim dnevnim redom: L. Predsednikovo poročilo. 2. Pedagoško predavanje. 3. Poročilo o banovinski in državni skupščini ter o predsedniškem zborovanju. 4. Slučajnosti. — Dolžnike opozarjamo, da do zborovanja poravnajo svoj dolg, sicer se bo seznam teh dolžnikov prečital na zborovanju.

— JUU SRESKO DRUŠTVO KOČEVJE zboruje v ponedeljek, dne 9. oktobra 1933 ob 9. uri v državni narodni šoli v Kočevju. — Dnevni red je sledeči: 1. Predsednikovo poročilo in dopisi. 2. Poročila funkcionarjev upravnega in nadzornega odbora. 3. Poročila o obeh skupščinah. 4. Poročilo o zadnjem predsedniškem zboru. 5. Predlogi in slučajnosti. — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V RADOVLJICI bo zborovalo v soboto 7. oktobra dopoldne v osnovni šoli na Jesenicah. Isti dan bo tam tvorjena ob 10. uri dopoldne šolska vrtnarska razstava.

— JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo imelo svoj redni občni zbor v četrtek 12. oktobra ob pol 9. uri v telovadnici II. deške osnovne šole na Grabnu. Poleg običajnih točk sta na dnevnem redu tudi poročila o banovinski in državni skupščini. — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU zboruje v soboto 7. oktobra v Žuzemberku ob 10. uri — Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Stanovske zadeve. — Poročilo o banovinski in drž. skupščini. 3. Referat tovariša Zumra: Smernice za smotreno delo med narodom. 4. Slučajnosti.

pouku. Iz takih razredov se tvorijo razredi repetentov, ti pa zopet onemogočajo ob začetku šolskega leta sprejem šolskih novincev, ker nimajo v šoli prostora.

Poljski tovariši pa žive v abnormalnih razmerah. Šolski uradi odpuščajo učitelje z majhno odpravnino, ali pa brezobzirno upokoje bolne učitelje. Zato tajiijo bolni svoje bolezni in je med šolskim letom učiteljski sanatorij popolnoma prazen ter čaka 80 postelj brez uspeha na bolnike. Ko pa se prične velike počitnice, pa čaka na vsako posteljo 10 ali še več bolnikov. In ko se začne zopet novo šolsko leto, so pa zopet vsi učitelji »čudno« ozdravljeni. Tamkajšnji učiteljski časopis »Glos nauczycielski« navaja, da 800.000 otrok (kar je 20% vsega dijaštva) trpi v šoli na nepopolnem pouku, ker ni denarja za nagrade nadomestujočim oziroma za primanjkuje učitelje.

Pa tudi druge šolske razmere so jako kritične. Mnogo je enorazrednic, ki imajo 80 do 110 učencev. Prav za prav mora vsakega učitelja razveseliti, da je dovolj šolske mladine, toda poučevanje take mase in kar cele dneve učinkuje na učitelja porazno, posebno pa še pouk v neprimernih, zatohlih sobah, ki so že služile v vse druge namene. Končno so pa namenjene — šoli. O teh slabih poljskih šolskih razmerah se ne piše samo v učiteljskih časopisih, marveč tudi v dnevnem tisku.